

Βρυξέλλες, 13 Σεπτεμβρίου 2023
(OR. en)

12714/23

Διοργανικοί φάκελοι:
2022/0392(COD)
2022/0391(COD)

PI 133
COMPET 840
MI 718
IND 450
IA 213
CODEC 1543

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων (1ο Τμήμα)
Αποδέκτης: Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 12183/23 + ADD 1 + ADD 2

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 15400/22 + ADD 1-5, 15390/22 + ADD 1-5

Θέμα: Επανεξέταση της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων:
α) Πρόταση ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη νομική προστασία σχεδίων και υποδειγμάτων (αναδιατύπωση)
β) Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 6/2002 του Συμβουλίου για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2246/2002 της Επιτροπής
- Γενική προσέγγιση

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στις 10 Νοεμβρίου 2020, το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα σχετικά με την *πολιτική διανοητικής ιδιοκτησίας και την αναθεώρηση του συστήματος βιομηχανικών σχεδίων και υποδειγμάτων στην Ένωση*, με τα οποία καλούσε την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις ώστε να «εκσυγχρονιστούν τα συστήματα προστασίας των σχεδίων και υποδειγμάτων της ΕΕ και να καταστεί η προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων ελκυστικότερη για μεμονωμένους σχεδιαστές και επιχειρήσεις, ιδίως για τις ΜΜΕ»¹. Η έκκληση αυτή έγινε ισχυρότερη όταν την επανέλαβε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του της 11ης Νοεμβρίου 2021².

¹ Έγγρ. 12750/20, σ. 8.

² 2021/2007/INI.

2. Τα δικαιώματα επί βιομηχανικών σχεδίων και υποδειγμάτων προστατεύουν την εμφάνιση ενός προϊόντος. Η οπτική ελκυστικότητα που δημιουργεί ένα σχέδιο ή υπόδειγμα είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση των καταναλωτών να επιλέξουν ένα προϊόν έναντι ενός άλλου. Συνεπώς τα καλοσχεδιασμένα προϊόντα συνιστούν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τους παραγωγούς. Οι εντόνως επικεντρωμένοι σε σχέδια ή υποδείγματα κλάδοι αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 16 % του ΑΕγχΠ και το 14 % του συνόλου των θέσεων εργασίας στην Ένωση.
3. Στις 28 Νοεμβρίου 2022 η Επιτροπή δημοσίευσε δέσμη νομοθετικών μέτρων για τον εκσυγχρονισμό του ενωσιακού συστήματος προστασίας σχεδίων και υποδειγμάτων που μετρά είκοσι έτη ζωής. Η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία του σχεδίου δράσης της Επιτροπής του 2020 για τη διανοητική ιδιοκτησία³.
4. Η νομοθετική δέσμη περιλαμβάνει τις προαναφερόμενες προτάσεις οδηγίας για τη νομική προστασία σχεδίων και υποδειγμάτων (αναδιατύπωση της οδηγίας 98/71/ΕΚ)⁴ και κανονισμού για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 6/2002 του Συμβουλίου για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα⁵. Η προτεινόμενη οδηγία βασίζεται στο άρθρο 114 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), ενώ ο προτεινόμενος κανονισμός βασίζεται στο άρθρο 118 πρώτο εδάφιο της ΣΛΕΕ.
5. Η προτεινόμενη αναθεώρηση έχει στόχο να εξασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς σχεδίων και υποδειγμάτων προς όφελος της ανάπτυξης εντός της Ένωσης, να προαγάγει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και να λάβει πλήρως υπόψη τα συμφέροντα των καταναλωτών. Επιδιώκει να ενθαρρύνει την καινοτομία προσαρμόζοντας το σχετικό με τα σχέδια και υποδείγματα κεκτημένο της ΕΕ στις απαιτήσεις της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης και στοχεύει σε αυξημένη προσιτότητα και αποδοτικότητα του συστήματος προστασίας των σχεδίων και υποδειγμάτων, ιδίως για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και μεμονωμένους σχεδιαστές.
6. Τούτων δοθέντων, η νομοθετική δέσμη εξορθολογίζει και εκσυγχρονίζει τις διαδικασίες καταχώρισης και αποσαφηνίζει το αντικείμενο, τους ορισμούς και το πεδίο εφαρμογής των δικαιωμάτων και των περιορισμών, ιδίως με σκοπό τον περαιτέρω προσδιορισμό του πεδίου προστασίας στο ψηφιακό περιβάλλον, όπως στις ψηφιακές γραφικές διεπαφές χρήστη ή τα εικονίδια, και την άρση των αμφιβολιών όσον αφορά τα δικαιώματα επί σχεδίων και υποδειγμάτων στο πλαίσιο της τρισδιάστατης εκτύπωσης.

³ Έγγρ. 13354/20.

⁴ Έγγρ. 15400/22.

⁵ Έγγρ. 15390/22.

7. Ακολουθώντας το παράδειγμα της επιτυχούς μεταρρύθμισης του 2017 για το εμπορικό σήμα, η αναθεώρηση προβλέπει επίσης νέα περαιτέρω ουσιαστική και διαδικαστική εναρμόνιση στον τομέα της προστασίας των σχεδίων και υποδειγμάτων σε εθνικό επίπεδο.
8. Στο πλαίσιο αυτής της περαιτέρω εναρμόνισης, η αναθεώρηση αποσκοπεί, ιδίως, στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ανταλλακτικών επισκευής με την εισαγωγή μιας «ρήτρας επισκευής» στην οδηγία για τα σχέδια και υποδείγματα. Για λόγους συνοχής, ευθυγραμμίζει τη ρήτρα επισκευής που περιλαμβανόταν ήδη στον κανονισμό για τα σχέδια και υποδείγματα του 2002 με τη νέα ρήτρα επισκευής της αναθεωρημένης οδηγίας για τα σχέδια και υποδείγματα.
9. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή γνωμοδότησε επί των προτάσεων στις 22 Μαρτίου 2023⁶.
10. Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έχουν ήδη ξεκινήσει οι εργασίες της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων (JURI). Το Κοινοβούλιο αναμένεται να εγκρίνει την έκθεσή του στις αρχές Νοεμβρίου 2023.

II. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΕ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

11. Η εξέταση της νομοθετικής δέσμης στους κόλπους της Ομάδας «Διανοητική Ιδιοκτησία» ξεκίνησε στις 19 Δεκεμβρίου 2022 υπό την τσεχική Προεδρία και προωθήθηκε εξίσου από τη σουηδική Προεδρία και από την ισπανική Προεδρία, ούτως ώστε να επιτευχθεί γενική προσέγγιση μέχρι τη σύνοδο του Συμβουλίου (Ανταγωνιστικότητα) στις 25 Σεπτεμβρίου 2023.
12. Η Ομάδα συζήτησε τις προτάσεις σε 10 συνεδριάσεις, κατά τη διάρκεια των οποίων εξέτασε τρία συμβιβαστικά κείμενα της Προεδρίας για το σχέδιο κανονισμού και τέσσερα συμβιβαστικά κείμενα της Προεδρίας για το σχέδιο οδηγίας. Η κοινή εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει τις προτάσεις εξετάστηκε σε δύο συνεδριάσεις της Ομάδας, στις 19 Δεκεμβρίου 2022 και στις 10-11 Ιανουαρίου 2023. Οι αντιπροσωπίες σε γενικές γραμμές εξέφρασαν την ικανοποίησή τους σχετικά με τις δύο προτάσεις και τους στόχους τους, καθώς και σχετικά με τις μεθόδους και τα κριτήρια, καθώς και τις προτιμώμενες επιλογές πολιτικής που παρατίθενται στην εκτίμηση επιπτώσεων.

⁶ Έγγρ. 7835/23.

13. Κατά τη συνεδρίασή της στις 6 Σεπτεμβρίου 2023, η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων (EMA) προσυπέγραψε συμβιβαστικά κείμενα για το σχέδιο οδηγίας και για το σχέδιο κανονισμού⁷ και συμφώνησε να τα διαβιβάσει στο Συμβούλιο (Ανταγωνιστικότητα) της 25 Σεπτεμβρίου 2023 για έγκριση ως γενική προσέγγιση επί των εν λόγω συμβιβαστικών κειμένων.
14. Τα συμβιβαστικά κείμενα, ως έχουν στα ADD 1 και ADD 2 του παρόντος σημειώματος, απηχούν τις προσπάθειες της Προεδρίας και των κρατών μελών να εξεύρουν την κατάλληλη ισορροπία μεταξύ των διαφορετικών θέσεων των αντιπροσωπιών, διατηρώντας παράλληλα τους προαναφερόμενους στόχους της πρότασης της Επιτροπής.

III. ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΤΙΚΗΣ ΔΕΣΜΗΣ

i) Ορισμός «σχεδίου ή υποδείγματος» και «προϊόντος»

15. Οι εκσυγχρονισμένοι ορισμοί του «σχεδίου ή υποδείγματος» και του «προϊόντος» (στο άρθρο 2 της οδηγίας και στο άρθρο 3 του κανονισμού) που προτάθηκαν με στόχο να προσαρμοστούν οι ορισμοί και το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και του κανονισμού στην ψηφιακή μετάβαση, έτυχαν γενικά θετικής υποδοχής. Ωστόσο, για να γίνουν οι ορισμοί ακόμη πιο ανθεκτικοί στις μελλοντικές εξελίξεις, έχουν εισαχθεί στα συμβιβαστικά κείμενα της Προεδρίας ορισμένες προσαρμογές στην ορολογία (π.χ. ο όρος «ψηφιακός» αντικαταστάθηκε από τον όρο «άυλος»).

ii) Ρήτρα επισκευής

16. Οι συζητήσεις σχετικά με την εναρμόνιση της προστασίας των σχεδίων ή υποδειγμάτων των ανταλλακτικών συνεχίζονται άκαρπες στο θέμα της συμφωνίας εδώ και περισσότερο από 20 χρόνια, γεγονός που σημαίνει ότι το νομοθετικό τοπίο στο θέμα αυτό έχει παραμείνει κατακερματισμένο.

⁷ Έγγρ. 12183/23 ADD 1 και ADD 2.

17. Η ρήτρα επισκευής που προτείνει η Επιτροπή να εισαχθεί στο άρθρο 19 της οδηγίας για τα σχέδια και υποδείγματα, θα επιτρέψει στους κατασκευαστές να παράγουν προστατευόμενα κατασκευαστικά στοιχεία σύνθετων προϊόντων που είναι απαραίτητα για την επισκευή των εν λόγω προϊόντων. Η προτεινόμενη ρήτρα περιορίζεται στα εξαρτώμενης μορφής μέρη σύνθετων προϊόντων («must-match»): θα ισχύει για όλα τα μελλοντικά σχέδια και υποδείγματα και θα προβλέπει μεταβατική περίοδο 10 ετών για τη διασφάλιση της προστασίας των υφιστάμενων δικαιωμάτων επί σχεδίων και υποδειγμάτων.
18. Αυτή η «ενδιάμεση» προσέγγιση που βασίζεται σε πολυετείς εκτενείς διαβουλεύσεις και προπαρασκευαστικές εργασίες επιτυγχάνει, σύμφωνα με την Επιτροπή, να ισορροπεί μεταξύ των στόχων της ελευθέρωσης της αγοράς και των σχετικών συμφερόντων καταναλωτών και επιχειρήσεων. Προκειμένου να εναρμονιστούν οδηγία και κανονισμός, θα αποσαφηνιστεί το πεδίο εφαρμογής της ρήτρας επισκευής στο άρθρο 20α του κανονισμού και θα ευθυγραμμιστεί πλήρως με τη νέα ρήτρα επισκευής της οδηγίας.
19. Εν συνεχεία των αναλυτικών συζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν στους κόλπους της Ομάδας, το συμβιβαστικό κείμενο της Προεδρίας λαμβάνει υπόψη την αρχική πρόταση της Επιτροπής, καθώς πολλές αντιπροσωπίες εκτιμούν ότι αυτή η λύση επιτυγχάνει τον δέοντα συμβιβασμό μεταξύ των διαφόρων απόψεων που εκφράστηκαν, τόσο σε σχέση με το πεδίο εφαρμογής της ελευθέρωσης όσο και σε σχέση με τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου. Αυτό που έχει αποδειχθεί από τις συζητήσεις είναι ότι ο συμβιβασμός αυτός εξαρτάται από μια εξαιρετικά λεπτή και εύθραυστη ισορροπία μεταξύ των εμπλεκόμενων συμφερόντων και ότι οποιαδήποτε αλλαγή, προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση, θα έθιγε κάποιο αδιαπραγμάτευτο σημείο για τη μία την άλλη ομάδα αντιπροσωπειών με παρόμοιες απόψεις, με αρνητικές ενδεχομένως συνέπειες ως προς την επίτευξη ειδικής πλειοψηφίας.

iii) Λόγοι απόρριψης των αιτήσεων καταχώρισης

20. Η πρόταση να ισχύουν για την εξέταση των αιτήσεων σχεδίων και υποδειγμάτων σε ολόκληρη την ΕΕ οι ίδιοι περιορισμένοι λόγοι μη καταχώρισης έγινε δεκτή με ικανοποίηση από τις αντιπροσωπείες. Τούτου λεχθέντος, έχει υπάρξει μια ελαφρά τροποποίηση των λόγων αυτών προκειμένου να ικανοποιηθούν τα αιτήματα των αντιπροσωπιών που ζήτησαν να υπάρχει δυνατότητα για οποιαδήποτε αθέμιτη χρήση αντικειμένων που καλύπτονται από το άρθρο 6 της Σύμβασης των Παρισίων ή άλλων σημείων ή εμβλημάτων εθνικού ενδιαφέροντος ή στοιχείων που ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά εθνικού ενδιαφέροντος να λαμβάνεται επίσης υπόψη στο πλαίσιο αυτό (άρθρο 13 της οδηγίας, άρθρα 25 και 47 του κανονισμού).

iv) Διοικητικές διαδικασίες ακυρότητας

21. Η Επιτροπή εισηγείται στην πρόταση της τη θέσπιση υποχρεωτικών διοικητικών διαδικασιών ακυρότητας και στον τομέα των σχεδίων και υποδειγμάτων, όπως θεσπίστηκαν για τα εμπορικά σήματα με την οδηγία (ΕΕ) 2015/2436. Οι αντιπροσωπείες τόνισαν, ωστόσο, ότι η υποχρέωση θέσπισης τέτοιων υποχρεωτικών διαδικασιών για τα σχέδια και υποδείγματα θα ήταν δυσανάλογη και αδικαιολόγητη βάσει των σημερινών αναγκών. Επισήμαναν τον μικρό αριθμό των διαδικασιών ακυρότητας, δεδομένης ιδίως της περιορισμένης διάρκειας ισχύος των σχεδίων και υποδειγμάτων, καθώς και το ότι οι περισσότερες περιπτώσεις ακυρότητας συνδέονται με διαφορές πνευματικής ιδιοκτησίας ή αθέμιτου ανταγωνισμού που ούτως ή άλλως πρέπει να επιλύονται από τα δικαστήρια.
22. Προκειμένου να υπάρξει η αναγκαία ευελιξία που θα επιτρέπει στα κράτη μέλη να οργανώνουν τις εθνικές διαδικασίες κατά τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο και να αποφεύγουν περιττές διοικητικές επιβαρύνσεις, το συμβιβαστικό κείμενο της Προεδρίας για το άρθρο 31 της οδηγίας προτείνει να εισαχθούν οι διοικητικές διαδικασίες ακυρότητας ως προαιρετική διάταξη (δηλαδή με τη διατύπωση «μπορεί να»).

ν) *Τέλη*

23. Η πρόταση της Επιτροπής εισηγήθηκε τον εξορθολογισμό των τελών που επιβάλλονται βάσει του κανονισμού για τα σχέδια και υποδείγματα (παράρτημα Ι) και, στο πλαίσιο αυτό, πρότεινε τη μείωση του ύψους ορισμένων τελών και την κατάργηση της απαίτησης περί μοναδικής κλάσης για πολλαπλές αιτήσεις, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα σε περισσότερους αιτούντες να επωφελούνται από εκπτώσεις λόγω όγκου.
24. Κατά τις συζητήσεις για τη δομή των τελών, οι αντιπροσωπίες κατέστησαν σαφές πόσο μεγάλη σημασία έχει να εξακολουθήσουν να συνυπάρχουν βιώσιμα τα εθνικά και τα ενωσιακά συστήματα προστασίας των σχεδίων και υποδειγμάτων και να αποφεύγεται οποιοσδήποτε αθέμιτος ανταγωνισμός μεταξύ των τελών για την προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων σε επίπεδο Ένωσης και την προστασία σε εθνικό επίπεδο.
25. Στο πλαίσιο αυτό, οι αντιπροσωπίες τόνισαν ότι η καταχώριση ενός εθνικού σχεδίου ή υποδείγματος, με εθνική μόνο εμβέλεια, θα πρέπει να συνεχίσει να είναι σημαντικά λιγότερο δαπανηρή από την καταχώριση ενός ενωσιακού σχεδίου ή υποδείγματος, και ότι τα τέλη σε επίπεδο ΕΕ δεν θα πρέπει να είναι συγκρίσιμα με τα τέλη σε εθνικό επίπεδο. Ο καθορισμός των τελών για ένα ενωσιακό σχέδιο ή υπόδειγμα σε επίπεδο ισοδύναμο με εκείνο των τελών για ένα εθνικό σχέδιο ή υπόδειγμα δεν θα αντανακλούσε επαρκώς τη μεγαλύτερη σχετική αξία του ενωσιακού σχεδίου ή υποδείγματος και θα έθετε σε κίνδυνο τη δέουσα ισορροπία μεταξύ ενωσιακών και εθνικών συστημάτων προστασίας σχεδίων και υποδειγμάτων.
26. Επιπλέον, οι αντιπροσωπίες απέδωσαν μεγάλη σημασία στην ανάγκη εξασφάλισης της οικονομικής βιωσιμότητας του Γραφείου διανοητικής ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO), δεδομένης ιδίως της ανάθεσης νέων καθηκόντων στο EUIPO. Εξάλλου, λαμβάνοντας υπόψη τα πρόσφατα υψηλά επίπεδα πληθωρισμού και με την ανθεκτικότητα σε μελλοντικές εξελίξεις κατά νου, οι αντιπροσωπίες τόνισαν με έμφαση ότι θα πρέπει να εξεταστεί με ιδιαίτερη προσοχή η όποια αναθεώρηση του επιπέδου των τελών και ότι το ύψος των τελών αυτών δεν θα πρέπει να μειωθεί στην παρούσα συγκυρία.
27. Η συμβιβαστική πρόταση της Προεδρίας σχετικά με το ύψος των τελών, όπως παρατίθεται στο Παράρτημα Ι του σχεδίου κανονισμού, λαμβάνει υπόψη όλους αυτούς τους προβληματισμούς και επιδιώκει να τους συνυπολογίσει με πνεύμα ευθυδικίας.

vi) Μεταφορά της οδηγίας

28. Όσον αφορά την προτεινόμενη περίοδο των 24 μηνών για τη μεταφορά των νέων διατάξεων της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, οι αντιπροσωπίες τόνισαν σε γενικές γραμμές ότι χρειάζεται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Στο συμβιβαστικό κείμενο, η προθεσμία του άρθρου 36 για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο παρατάθηκε σε 36 μήνες.

vii) Άλλα θέματα

29. Άλλα θέματα, πιο τεχνικού χαρακτήρα, σχετίζονται με τα εξής:

- Απαίτηση απεικόνισης του σχεδίου ή υποδείγματος στην αίτηση και στον σύνδεσμο με την ημερομηνία κατάθεσης (άρθρα 26 και 28 της οδηγίας, άρθρο 36 του κανονισμού)·
- Αναστολή της δημοσίευσης (άρθρο 30 της οδηγίας)·
- Αρχή της σώρευσης της ειδικής προστασίας των σχεδίων και υποδειγμάτων και της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (άρθρο 96 της οδηγίας, άρθρο 23 του κανονισμού).

Οι αντίστοιχοι συμβιβασμοί επί των διατάξεων αυτών περιλαμβάνονται στα συμβιβαστικά κείμενα που περιέχονται στο ADD 1 και στο ADD 2.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

30. Βάσει των ανωτέρω, καλείται το Συμβούλιο (Ανταγωνιστικότητα), κατά τη σύνοδό του στις 25 Σεπτεμβρίου 2023, να συμφωνήσει επί γενικής προσέγγισης όσον αφορά τα κείμενα που περιέχονται στα ADD 1 και ADD 2 του παρόντος σημειώματος και να αναθέσει στην Προεδρία να αρχίσει διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας σε πρώτη ανάγνωση.